
Natuurtoets Vossenpels Midden te Lent

Toetsing bestemmingsplanwijziging aan de Flora- en faunawet

10 februari 2015

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Vossenpels Midden te Lent
Opdrachtgever	Gemeente Nijmegen
Projectleider	M. (Maikel) Aragon van den Broeke MSc
Auteur	B. (Berto) van Dam
Tweede lezer	M. (Maikel) Aragon van den Broeke MSc
Uitvoering veldwerk	B. (Berto) van Dam
Projectnummer	1205912
Aantal pagina's	26 (exclusief bijlagen)
Datum	10 februari 2015
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale versie. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
Telefoon +31 30 28 24 82 4
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding en doel.....	6
1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?	6
1.3 Werkwijze	8
1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling	8
2 Toetsing Flora- en faunawet.....	12
2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?	12
2.2 Aanwezigheid van en effecten op aanwezige soorten	13
3 Conclusies	19
4 Literatuur.....	25
 Bijlage(n)	
1 Overzicht beschermde natuurgebieden	

1 Inleiding

Gemeente Nijmegen is voornemens een bestemmingsplan voor plangebied Vossenpels Midden te Lent vast te stellen. In het plangebied is de gemeente voornemens agrarisch gebied om te vormen naar woonwijk. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving bij dit project, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming moet daarom inzichtelijk gemaakt worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de gemeente Nijmegen heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan Vossenpels Midden te Lent. De voor deze toetsing relevante aspecten zijn nader beschreven in paragraaf 1.4.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang en vormt het kader van deze toetsing?
- In hoeverre is de beoogde bestemmingsplanwijziging (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan?

1.2 Welke natuurwetgeving is van belang?

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet (hierna Ffw). Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde planten- en diersoorten is toetsing aan de Ffw noodzakelijk. Als negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en als op basis van het oriënterende veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens de aanwezigheid van soorten niet kan worden uitgesloten, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk.

Dit nadere onderzoek moet leiden tot zekerheid over aanwezigheid zodat eventueel mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden genomen.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) en de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). De Nbw beschermt Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden waarmee de biodiversiteit behouden en versterkt wordt. Planten en dieren kunnen zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen. Soorten raken hierdoor niet geïsoleerd en hebben dus minder kans op uitsterven. De EHS is planologisch beschermd en opgenomen in de provinciale structuurvisie en bestemmingsplannen van de gemeente. In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. Ruimtelijke ingrepen zijn niet toegestaan, behalve als er geen alternatieven zijn. Verder moeten de ontwikkelingen een zwaarwegend maatschappelijk belang hebben. De schadelijke effecten van de activiteit op de natuur moeten bovendien worden gecompenseerd. Het Rijk en de provincies hebben hiervoor samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties, spelregels opgesteld.

Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving).

Effecten op EHS

Het plangebied grenst aan de EHS in de vorm van een ecologische verbindingszone (zie Bijlage 1). De functionaliteit van de verbindingszone wordt door de bestemmingsplanwijziging niet aangetast. Effecten zijn uitgesloten. Verder is de afstand van het plangebied tot overig EHS-gebied ongeveer 250 meter. Omdat het plangebied niet in dergelijk gebied gelegen is, kunnen uitsluitend door externe werking (zoals geluid- en lichtverstoring) effecten verwacht worden. Externe effecten op de EHS treden in dit geval niet op. Toetsing aan de EHS is niet verder noodzakelijk.

Effecten op Natura 2000

De afstand van het plangebied tot het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied (Rijntakken) bedraagt ongeveer 250 meter (zie Bijlage 1). Omdat het plangebied niet in Natura 2000 gebied gelegen is, kunnen uitsluitend door externe werking (zoals beweging en aanwezigheid van mensen, geluidsverstoring, maar ook door stikstofdepositie) effecten verwacht worden. In dit specifieke geval worden, behalve effecten door stikstofdepositie, alle overige (externe) effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten. Dit gezien de zeer beperkte externe invloedsfeer van het nieuwe bestemmingsplan. Betreffende stikstofdepositie: het nieuwe bestemmingsplan Vossenpels Midden zal een toename aan verkeersbewegingen (doordat er woningen gebouwd worden) veroorzaken. Deze toename zorgt mogelijk voor meer stikstofuitstoot, en mogelijk ook stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden).

Het huidige agrarische (weilanden, boomgaarden, glastuinbouw) gebruik valt echter weg. Dit zijn activiteiten die behoorlijk vervoersintensief zijn (met over het algemeen vuile diesels) en waar bij een deel mest uitgereden wordt. Uit de stikstofemissieberekeningen die voor plangebied 'de Stelt' (met een vergelijkbare omvang) zijn gedaan, wat dicht bij het Natura 2000 gebied ligt, is gebleken dat er bij dat plan geen emissietoename op kwetsbare biotopen is. Op grond van bovengenoemde argumentatie wordt aangenomen dat er geen effecten op Natura 2000 optreden door vaststelling van het bestemmingsplan.

Omdat effecten op beschermde gebieden kunnen worden uitgesloten, is voor deze toetsing alleen de Ffw van toepassing.

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 13 januari 2015
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en –data
- Recente natuuronderzoeken voor project Dorpensingel en Vlek 14 (Bureau Waardenburg,'14)
- Deskundigenoordeel

Op basis van de verschillende literatuurbronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling

Figuur 1.1 geeft de ligging van het plangebied en deelgebied 'perceel 1472' weer en figuur 1.2 tot en met 1.6 geven een impressie van het plangebied en het deelgebied. Het plangebied ligt ten noordoosten van Lent en is in de huidige situatie vooral in agrarisch gebruik (grasland, boomgaarden en glastuinbouw). In het plangebied staan kassen en een aantal woningen. Langs wegen, randen van graslanden en kassen en in tuinen zijn bomenrijen en struiken aanwezig.

Ten zuidwesten van het plangebied zijn sportvelden aanwezig. Ten zuiden van de sportvelden ligt een watergang en ten westen van het plangebied ligt een brede waterpartij. Verder zijn er in het plangebied vooral droge greppels aanwezig. Op perceel 1472 staat een woning met een aangebouwde schuur. Het huis is voorzien van een spouwmuur met open stootvoegen. Het dak is bedekt met dakpannen. Rond de woning staan bomen en struiken. Het grootste deel van het deelgebied ligt braak.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal begrensd door de rode contour). De blauwe contour betreft deelgebied perceel 1472.

Beoogde ontwikkeling

Gemeente Nijmegen wil het nieuwe bestemmingsplan Vossenpeld Midden vaststellen. De beoogde ontwikkelingen die binnen dit bestemmingsplan mogelijk zijn, betreft het realiseren van woningen. Het kan niet worden uitgesloten dat door de beoogde ontwikkelingen gebouwen (kassen, woningen en schuren) worden gesloopt, bomen worden gekapt, struiken worden verwijderd en/of sloten worden vergraven of gedempt. De exacte invulling van de ruimtelijke ontwikkelingen is op dit moment nog niet concreet (genoeg). Wel is zeker dat het gebouw op perceel 1472 wordt gesloopt en er nieuwbouw voor in de plaats gezet wordt.

Figuur 1.2 Watergang en sportvelden aan de zuidkant van het plangebied.

Figuur 1.3 Woningen, schuren, grasland en rommelhoekjes aan de zuidkant van het plangebied.

Kenmerk R005-1205912ERT-efm-V02-NL

Figuur 1.4 Holte in tak van gewone es aan de Bergstraat 7.

Figuur 1.5 Recente vergravingen in de directe omgeving van het noordelijke deel van het plangebied.

Figuur 1.6 De woning op perceel 1472.

2 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja in welke mate, door de Flora- en faunawet beschermde plant- en diersoorten, door de beoogde bestemmingsplanwijziging (en de daaruit volgende ontwikkelingen) kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Fw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Eventuele effecten moeten voorkomen worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang

- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

In de Ffw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

2.2 Aanwezigheid van en effecten op aanwezige soorten

Deze toetsing beschrijft per soortgroep of de aanwezigheid van en negatieve effecten op één of meerdere soorten op kunnen treden door de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Onderscheid is gemaakt in het gehele plangebied en perceel 1472 (waar de ontwikkelingen een stuk concreter zijn dan in de rest van het gebied).

Flora

Op basis van verspreidingsgegevens (Floron, 2011) kunnen moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis brede orchis (inclusief rietorchis en veenorchis), gevlekte orchis (inclusief bosorchis), rapunzelklokje, veldsalie, wilde marjolein, gele helmbloem, klein glaskruid, steenbreekvaren, en tongvaren (alle tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Bij het oriënterende veldbezoek (13 januari 2015) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Het plangebied voorziet in geschikt habitat voor algemene (niet beschermde) plantensoorten. Geschikt habitat voor beschermde vaatplanten is niet aanwezig. Een negatief effect op beschermde flora wordt uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van verspreidingsgegevens (Broekhuizen et al., 1992) en recent natuuronderzoek (Bureau Waardenburg, 2014) kunnen bever, otter, das, boommarter (alle tabel 3) en steenmarter (tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Geschikt habitat voor bever, das, otter en boommarter is niet in of in de nabijheid van het plangebied aanwezig. Steenmarter heeft verblijfplaatsen in gebouwen in ruimtes zoals spouwen en op zolders. Het kan

niet worden uitgesloten dat steenmarter een verblijfplaats heeft in één of meerdere gebouwen in het plangebied en dat steenmarter het plangebied als foerageergebied gebruikt.

Wanneer gebouwen worden gesloopt kan niet worden uitgesloten dat een verblijfplaats van steenmarter wordt geschaad. Door elementen zoals boerenerven, grasland en bomenrijen te verwijderen, kan ook foerageergebied van steenmarter worden aangetast. Daarom wordt nader onderzoek naar steenmarter noodzakelijk geacht voorafgaand aan ruimtelijke ontwikkelingen.

Perceel 1472 – Het kan niet worden uitgesloten dat steenmarter een verblijfplaats in het aanwezige gebouw heeft. Nader onderzoek is noodzakelijk voorafgaand aan de sloop van het pand. Een negatief effect op foerageergebied van steenmarter wordt uitgesloten. In de omgeving blijft voldoende foerageergebied over.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Op basis van verspreidingsgegevens (Limpens et al., 1997) kunnen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en franjestaart in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. Het plangebied bestaat voornamelijk uit open agrarisch gebied dat is omringd door vrijstaande woningen en kassen. Op grond hiervan worden alleen vrij algemene soorten (en kenmerkend voor dit type biotoop) zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en sporadisch een gewone grootoorvleermuis verwacht. Specifiek boombewonende soorten die in het plangebied kunnen voorkomen zijn ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. De omgeving van het plangebied is waterrijk en geschikt als foerageergebied voor watervleermuis en rosse vleermuis. Vleermuizen maken globaal gezien op drie verschillende manieren (verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) gebruik van hun plangebied.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen gebruiken holtes en spleten in bomen en gebouwen als verblijfplaats. In een tak van een dikke gewone es aan de Bergstraat 7 is een holte aangetroffen die in theorie geschikt is als verblijfplaats voor ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Verder zijn in bomen in het plangebied geen geschikte holtes aangetroffen.

- Als de gewone es met geschikte holte langs de Bergstraat 7 wordt gekapt, dient nader onderzoek naar verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis te worden uitgevoerd

Kassen voorzien niet in geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Op diverse locaties in het plangebied zijn holtes en spleten in gebouwen aangetroffen die in theorie door gewone dwergvleermuis en laatvlieger als verblijfplaats gebruikt kunnen worden. Wanneer gebouwen

worden gesloopt, dient eerst een potentiecheck voor vleermuizen te worden uitgevoerd. Daaruit blijkt welke gebouwen specifiek geschikt zijn voor vleermuizen,

- Als geschikte gebouwen worden gesloopt, dient nader onderzoek naar verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger uitgevoerd te worden

Perceel 1472 – Het kan niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger in het gebouw aanwezig zijn. Nader onderzoek is noodzakelijk voorafgaand aan de sloop van het pand. Een negatief effect op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen wordt uitgesloten.

Nader onderzoek dient volgens een goedgekeurde (standaard)methode voor onderzoek naar vleermuizen te worden uitgevoerd (Vleermuisprotocol 2013 van Netwerk Groene Bureaus). Globaal gezien worden twee veldbezoeken in de periode april - juni en twee veldbezoeken in de periode augustus – september uitgevoerd.

Vliegroutes en foerageergebied

Vleermuizen zijn afhankelijk van lijnvormige structuren bestaande uit bijvoorbeeld opgaande begroeiing en/of watergangen om zich van verblijfplaatsen naar foerageergebieden te verplaatsen en andersom. Het kan niet worden uitgesloten dat bomenrijen in het plangebied en de watergang ten westen van het plangebied als vliegroutes worden gebruikt. Verstoring door uitstraling van kunstmatige lichtbronnen op deze elementen dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Indien er lijnvormige groenstructuren worden aangetast (door het creëren van openingen in het element > 50 meter) of verwijderd kan artikel 11 van de Ffw worden overtreden indien de vliegroute of het foerageergebied van essentieel belang is voor vleermuizen die in de omgeving een verblijfplaats hebben. In dat geval dient nader onderzoek naar vleermuizen te worden uitgevoerd. Nader onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen vindt plaats door twee veldbezoeken in de periode 15 april tot 15 oktober uit te (laten) voeren.

De noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is afhankelijk van de resultaten van nader onderzoek. Indien een verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen zijn mitigerende maatregelen nodig en moet (op basis van een geldig wettelijk belang uit de habitatrichtlijn) een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Uit recente jurisprudentie blijkt dat er ook voor een algemener belang een ontheffing kan worden aangevraagd als er geen sprake is van een ingreep met wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nestlocatie - Op basis van verspreidingsgegevens (Hustings & Vergeer, 2002) kunnen wespendif, buizerd, havik, sperwer, boomvalk, slechtvalk, roek, kerkuil, ransuil, steenuil, ooievaar, gierzwaluw en huismus in of in de nabijheid van het plangebied

broeden. Voor wespandief, havik, slechtvalk en ooievaar is geen geschikt habitat in het plangebied aanwezig.

- Buizerd, sperwer, boomvalk, roek en ransuil kunnen in theorie in de opgaande begroeiing in het plangebied broeden. Er zijn tijdens het oriënterende veldbezoek enkele nesten van algemene soorten zwarte kraai en ekster waargenomen. Deze nesten kunnen door boomvalk en ransuil gebruikt worden. Er is ook een grote groep foeragerende roeken waargenomen (zie figuur 2.1). Het plangebied is voor roeken dus van belang als foerageergebied. Voorafgaand aan het kappen van bomen dient onderzoek naar buizerd, sperwer, ransuil, boomvalk en roek plaats te vinden. Het verdient aanbeveling om tijdens het broedseizoen 2015 een nestcontrole te doen omdat zich alsnog andere soorten in het plangebied kunnen vestigen. Bij het volbouwen van akkers en grasland wordt mogelijk essentieel foerageergebied van roek aangetast. Nader onderzoek naar roek is daarom noodzakelijk.
- Kerkuil broedt in Nederland nagenoeg alleen in nestkasten in gebouwen. Steenuil broedt in nestkasten aan/in schuren en bomen en bijvoorbeeld onder dakdelen van schuren en holtes in bomen. Het plangebied voorziet in geschikt foerageergebied en geschikte verblijfplaatsen voor steenuil en mogelijk ook voor kerkuil. Indien gebouwen worden gesloopt is nader onderzoek naar steenuil en kerkuil nodig. Het foerageergebied in een straal van ca. 250 meter rond de vaste verblijfplaats is van essentieel belang voor steenuil. Indien gebouwen, die in geschikte verblijfplaatsen voor steenuil voorzien, worden gesloopt of als geschikt foerageergebied wordt vernietigd dient nader onderzoek naar steenuil te worden uitgevoerd. Geschikt foerageergebied voor steenuil bestaat uit muizen- en insectenrijke graslanden, bomenrijen, structuurrijke slootkanten en rommelhoekjes.
- Gierzwaluw en huismus broeden in gebouwen. Het kan niet worden uitgesloten dat huismus en gierzwaluw in de woningen in het plangebied broeden. Als gebouwen worden gesloopt kan het noodzakelijk zijn om nader onderzoek naar gierzwaluw en huismus uit te voeren.

Perceel 1472 – Het kan niet worden uitgesloten dat er verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw in de woning aanwezig zijn. Nader onderzoek is noodzakelijk voorafgaand aan de sloop van het pand. Negatieve effecten op overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nestlocatie wordt uitgesloten.

De noodzaak tot het treffen van mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing van de Ffw is afhankelijk van de resultaten van het onderzoek. Indien een verblijfplaats van een vogel wordt aangetroffen zijn mitigerende maatregelen nodig en moet (op basis van een geldig wettelijk belang uit de vogelrichtlijn) een ontheffing van de Ffw worden aangevraagd. Uit recente jurisprudentie blijkt dat er ook voor een algemener belang een ontheffing kan worden aangevraagd als er geen sprake is van een ingreep met wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding van de soort(en).

Algemene broedvogels - Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat er algemene broedvogels binnen de invloedssfeer van de beoogde ontwikkelingen tot broeden komen. Het slopen van gebouwen, kappen van bomen, verwijderen van struiken, vergraven en dempen van watergangen en voorbelasten van een terrein moet gezien worden als een voor broedende vogels verstorende activiteit en dienen daarom buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Deze periode loopt van 15 maart tot 15 juli. Let wel dat de Ffw geen standaardperiode hanteert en dat broedende vogels ook buiten deze periode beschermd zijn.

Figuur 2.1 Foeragerende roek. Een groep van ongeveer 30 roeken was op 13 januari 2015 op het grasland en de akkers in het plangebied aan het foerageren.

Reptielen en amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al. 2009; Herder et al. 2009) worden geen beschermde reptielen in of in de nabijheid van het plangebied verwacht.

Soorten amfibieën die op basis van deze verspreidingsgegevens in of in de nabijheid van het plangebied voor kunnen komen zijn kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad (allen tabel 3) en alpenwatersalamander (tabel 2). In het plangebied is geen geschikt voortplantingswater voor beschermde amfibieën aanwezig. Aanwezigheid van kamsalamander en poelkikker wordt uitgesloten.

In de directe omgeving van het noordelijke deel van het plangebied zijn percelen afgegraven waardoor ondiepe waterpartijen zijn ontstaan. Hierdoor is geschikt habitat voor rugstreeppad ontstaan. Indien rugstreeppadden zich hier (gaan) voortplanten kunnen ze het plangebied als

winterhabitat (gaan) gebruiken. Als rugstreeppad in het plangebied overwinterd dient in de winterperiode rekening gehouden te worden met het schaden en/of verwonden van overwinterende rugstreeppadden. Er zijn maatregelen mogelijk om effecten te voorkomen. Dit kan door delen van het plangebied voorafgaand aan de winterperiode (tijdelijk) af te zetten met amfibieënschermen. Om met zekerheid uit te sluiten dat rugstreeppad in (de nabijheid van) het plangebied aanwezig is, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Perceel 1472 – Het perceel ligt op grotere afstand van geschikt voortplantingswater en tussen het perceel en potentieel voortplantingswater is veel geschikt winterhabitat aanwezig. De kans dat zich rugstreeppadden in / rond het plangebied hebben gevestigd en op het perceel overwinteren is verwaarloosbaar.

Vissen

Op basis van verspreidingsgegevens (Struijk, 2010) kunnen bittervoorn, grote modderkruiper houting, rivierprik (tabel 3) rivierdonderpad en kleine modderkruiper (tabel 2) in of in de nabijheid van het plangebied voorkomen. In het plangebied zijn voornamelijk ondiepe en droogstaande greppels aanwezig. Een enkele smalle watergang bevat water maar voorziet niet in geschikt habitat voor beschermde vissen. Een negatief effect op beschermde vissen wordt daarom uitgesloten.

Libellen en dagvlinders

Op basis van verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; EIS-Nederland et al. 2007; Bos et al. 2006) worden binnen of nabij het plangebied (met uitzondering van de tabel 3-soort rivierrombout) geen beschermde libellen of dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten). Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop (rivierrombout is strikt gebonden aan de Waal), is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde libellen en dagvlinders.

Overige ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Ffw naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever en vermiljoenkever), en het weekdier platte schijfhoren (Stichting Anemoon, 2011) beschermd door de Ffw. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

3 Conclusies

In opdracht van de gemeente Nijmegen heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de uitvoerbaarheid van bestemmingsplan Vossenpels Midden te Lent.

Gemeente Nijmegen is voornemens bestemmingsplan Vossenpels Midden vast te stellen. In het plangebied te Lent is de gemeente voornemens agrarisch gebied om te vormen naar woningbouw. Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van.

Voordat het bestemmingsplan wordt vastgesteld dient inzichtelijk gemaakt worden of de mogelijk gemaakte zaken in het bestemmingsplan (kunnen) leiden tot effecten op beschermde natuurwaarden. Ook dient te blijken of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen door te mitigeren of compenseren en of redelijkerwijs een ontheffing verleend kan worden voor de toekomstige wijzigingen. De antwoorden op deze deelvragen leiden tot beantwoording van de hoofdvraag of het bestemmingsplan wel of niet 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Hieronder wordt antwoord gegeven op deze vragen.

Effecten op beschermde gebieden (Natura 2000 en EHS) zijn in hoofdstuk 1 van dit rapport uitgesloten, waardoor alleen de Ffw van toepassing is.

- In tabel 3.1 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten en vogels uit de Ffw opgenomen waarvan op dit moment niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de bestemmingsplanwijziging en de daaruit volgende ruimtelijke ontwikkelingen. Ook is aangegeven of nader onderzoek noodzakelijk is.
- In tabel 3.2 wordt aangegeven voor welke soorten dit voor perceel 1472 geldt.

Vervolgens is per beschermingsstatus uitgewerkt of het verkrijgen van een ontheffing Flora- en faunawet reëel is. Op basis daarvan is voor het totale plangebied en deelgebied perceel 1472 uitgewerkt of het nieuwe bestemmingsplan redelijkerwijs uitvoerbaar is.

Tabel 3.1 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) in het plangebied die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijk effect op steenmarter bij sloop gebouwen. Nader onderzoek kan noodzakelijk	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten potentiecheck

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
	zijn.	en eventueel nader onderzoek.
Algemene broedvogels	Geen (effecten op) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering werkzaamheden buiten broedseizoen.	Niet van toepassing.
Vogels, jaarrond beschermde verblijfplaatsen	Mogelijk effect op vaste- rust en verblijfplaatsen van buizerd, sperwer, boomvalk, steenuil, ransuil , en roek bij het kappen van bomen en bebouwen van geschikt foerageergebied. Mogelijk effect op vaste- rust en verblijfplaatsen van steenuil, kerkuil, gierzwaluw en huismus bij sloop gebouwen en tevens steenuil en kerkuil bij bebouwen van geschikt foerageergebied. Nader onderzoek kan noodzakelijk zijn.	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten potentiecheck en eventueel nader onderzoek.
Vleermuizen	Mogelijk effect op verblijfplaatsen van vleermuizen bij het slopen van gebouwen en de kap van oude gewone es aan de Bergstraat 7. Mogelijk effect op vliegroutes en foerageergebied bij het kappen van bomen en aanleg kunstmatige verlichting. Nader onderzoek kan noodzakelijk zijn.	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten potentiecheck en eventueel nader onderzoek.
Amfibieën	Mogelijk effect op rugstreeppad .	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten nader onderzoek.

***Toelichting verbodsbepalingen tabellen (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Ffw 'Algemene verbodsbepalingen'):**

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Tabel 3.2 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) in het deelgebied perceel 1472 die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijk effect op steenmarter . Nader onderzoek is noodzakelijk.	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten nader onderzoek.
Algemene broedvogels	Geen (effecten op) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen.	Niet van toepassing.
Vogels, jaarrond beschermde verblijfplaatsen	Mogelijk effect op huismus en gierzwaluw . Nader onderzoek is noodzakelijk.	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten nader onderzoek.
Vleermuizen	Mogelijk effect op verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis , ruige dwergvleermuis en laatvlieger . Nader onderzoek is noodzakelijk.	9 en 11. Afhankelijk van uitkomsten nader onderzoek.

***Toelichting verbodsbepalingen tabellen (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Ffw 'Algemene verbodsbepalingen'):**

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Uit de Flora- en faunawettoetsing blijkt dat er meerdere door de Ffw beschermde soorten in het plangebied en op perceel 1472 kunnen voorkomen. Beschermde soorten waarop negatieve effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dienen (waar nodig) onderzocht te worden. Indien soorten aanwezig zijn kan volgens een goedgekeurde gedragscode worden gewerkt (voor tabel 2-soorten) of dient een ontheffing (inclusief het treffen van mitigerende maatregelen) te worden aangevraagd (voor tabel 3-soorten en vogels met jaarrond beschermde nestlocatie). Het aanvragen van een ontheffing kan alleen op basis van een geldig belang uit de Ffw en een onderbouwde alternatievenstudie.

Alle tabel 2-soorten en de tabel 3 soorten uit bijlage 1 (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten):

Voor schade aan soorten en verblijfplaatsen van alle tabel 2-soorten en de tabel 3-soorten uit bijlage 1 kan een ontheffing op basis van alle belangen genoemd in 'Wettelijke belangen Vrijstellingsbesluit (artikel 2, lid3)' worden aangevraagd. Hieronder vallen algemene belangen zoals 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Het verkrijgen van een ontheffing van de Ffw is reëel. Daarnaast kunnen ruimtelijke ontwikkelingen voor alle tabel 2-soorten uitgevoerd worden zonder ontheffing maar met goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet.

Bijlage 3-soorten uit bijlage IV (EU-Habitatrichtlijn):

Voor schade aan soorten en verblijfplaatsen van tabel 3-soorten uit de Habitatrichtlijn dient een ontheffing op basis van een belang genoemd in 'Wettelijke belangen Habitatrichtlijn (art. 16 lid1)' te worden aangevraagd. Het meest voor de hand liggende belang betreft in dat geval 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Dat is voor dit bestemmingsplan mogelijk niet reëel, maar uit *jurisprudentie* blijkt dat er ook voor een algemener belang een ontheffing kan worden aangevraagd mits er kan worden aangetoond dat geen sprake is van een ingreep met wezenlijke invloed op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond hiervan is het verkrijgen van een ontheffing van de Ffw reëel.

Vogels (EU-Vogelrichtlijn):

Voor schade aan soorten en verblijfplaatsen van vogels dient een ontheffing op basis van een belang genoemd in 'Wettelijke belangen Vogelrichtlijn (art. 9, lid1, onderdeel a)' te worden aangevraagd. Deze belangen betreffen 'bescherming van flora en fauna', 'veiligheid van het luchtverkeer' en 'de volksgezondheid of openbare veiligheid'. Dergelijke belangen gelden met zekerheid niet voor de beoogde plannen (bestemmingsplanwijziging). Uit *jurisprudentie** blijkt echter dat er ook voor een algemeen belang kan worden aangevraagd mits;

- geen negatieve effecten met wezenlijke invloed optreden
- voldoende maatregelen kunnen worden getroffen om schade te mitigeren
- een geldend wettelijk belang kan worden onderbouwd. Het meest voor de hand liggende belang betreft waarschijnlijk 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'
- uit een alternatievenstudie blijkt dat er geen locatie, werkwijze, inrichting of planning voorhanden is die gunstiger uitpakt voor de betreffende soort

**Uit onderstaande passage uit een willekeurige, maar recent (5 december 2014) verleende, ontheffing voor artikel 11 voor de huismus (met jaarrond beschermde nestlocatie) blijkt dat een ontheffing op basis van belang 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' ook verkregen kan worden.*

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. De door u aangedragen belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' zijn niet genoemd in de Vogelrichtlijn. Het belang genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder e en j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring met wezenlijke invloed.

Daarnaast kan het behulpzaam zijn om een managementplan op te stellen. In de soortenstandaard voor steenuil (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014) staat het volgende:

"Het onderzoek moet onderbouwd aantonen dat er sprake is van één van de bovengenoemde wettelijke belangen. De meeste van de activiteiten die uitgevoerd gaan worden, worden niet verricht vanwege één van de bovengenoemde belangen die ook genoemd zijn in de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor een overtreding kan daarom niet verleend worden. Plannen op (boven)gemeentelijk niveau (steenuilmanagementplannen) waarin aangegeven wordt waar de steenuil aanwezig is en welke maatregelen waar genomen worden om de gunstige staat van instandhouding duurzaam te verbeteren of in ieder geval te behouden, kunnen mogelijk behulpzaam zijn om werkzaamheden toch door te laten gaan."

*Uitvoerbaarheid bestemmingsplan*Voor het gehele plangebied

De soorten waarop negatieve effecten niet met zekerheid kan worden uitgesloten vallen onder de volgende beschermingsregimes:

- Tabel 2-soorten (steenmarter)
- Tabel 3-soorten uit de Habitatrichtlijn (rugstreeppad en vleermuizen)
- Vogels (diverse soorten)

Het is aannemelijk dat een ontheffing voor Tabel 2-soorten verleend zal worden wanneer dit noodzakelijk blijkt.

Voor Tabel 3-soorten uit de Habitatrichtlijn en vogels is een grotere inspanning noodzakelijk en is in spaarzame gevallen niet mogelijk ontheffing te krijgen. Gezien het aanwezige biotoop rond het plangebied wordt de kans groot geacht dat de gunstige staat van instandhouding van dergelijke strikt beschermde soorten niet in het geding komt en dat mitigerende / compenserende maatregelen buiten het plangebied (bijvoorbeeld het opstellen van een soortenmanagementplan) getroffen kunnen worden om effecten te beperken. Voor steenuil kan het noodzakelijk zijn om een managementplan op te (laten) stellen.

Op grond van bovenstaande kan gesteld worden dat het nieuwe bestemmingsplan redelijkerwijs uitvoerbaar is. De noodzaak tot het in bezit hebben van een ontheffing (indien noodzakelijk) hangt samen met de realisatiefase. De planvormingsfase kan daarom ongehinderd doorgang vinden.

Voor perceel 1472

De soorten waarop negatieve effecten niet met zekerheid kan worden uitgesloten vallen onder de volgende beschermingsregimes:

- Tabel 2-soorten (steenmarter)
- Tabel 3-soorten uit de Habitatrichtlijn (vleermuizen)
- Vogels (huismus en gierzwaluw)

Het is aannemelijk dat een ontheffing voor Tabel 2-soorten verleend zal worden wanneer dit noodzakelijk blijkt.

Voor Tabel 3-soorten uit de Habitatrichtlijn en vogels is een grotere inspanning noodzakelijk en is in spaarzame gevallen niet mogelijk ontheffing te krijgen. Gezien de beperkte aantasting en het aanwezige biotoop rond perceel 1472, wordt de kans groot geacht dat de gunstige staat van instandhouding van dergelijke strikt beschermde soorten niet in het geding komt en dat mitigerende / compenserende maatregelen buiten het plangebied getroffen kunnen worden om effecten te beperken.

Op grond van bovenstaande kan gesteld worden dat het nieuwe bestemmingsplan redelijkerwijs uitvoerbaar is. De noodzaak tot het in bezit hebben van een ontheffing (indien noodzakelijk) hangt samen met de realisatiefase. De planvormingsfase kan daarom ongehinderd doorgang vinden.

Mitigatie

Indien één of meerdere soorten aanwezig blijken te zijn (vastgesteld middels soortgericht onderzoek), kan een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig zijn. Naar verwachting zal deze ontheffing worden verleend, indien zowel tijdens de sloop / kap en bouwrijp maken van de relevante locaties en bij aanleg van nieuwe woningen mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen. Enkele voorbeelden van mitigerende / compenserende maatregelen zijn:

- Het opstellen van een soortenmanagementplan
- Realiseren van tijdelijke verblijfplaatsen voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen

- Realiseren van permanente nieuwe verblijfplaatsen in woningen voor vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen
- Realiseren van permanente nieuwe verblijfplaats(en) voor de steenmarter
- Realiseren van permanente nieuwe verblijfplaats(en) voor de steenuil
- Inrichten van 'rommelhoekjes' zoals een ruigtestrook voor de steenuil en rugstreeppad
- Voldoende groenelementen in de woonwijk, zoals hagen en bomenrijen voor vleermuizen en huismussen

4 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006.

De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Bureau Waardenburg, 2014. Flora- en faunawet quick scan ten behoeve van omgevingsanalyse Vlek 14 te Lent & Flora- en faunawet quick scan project Dorpensingel.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hustings, F. en Vergeer, J-W. 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 1998-2000. SOVON. ISBN 90-5011-161-0.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard steenuil

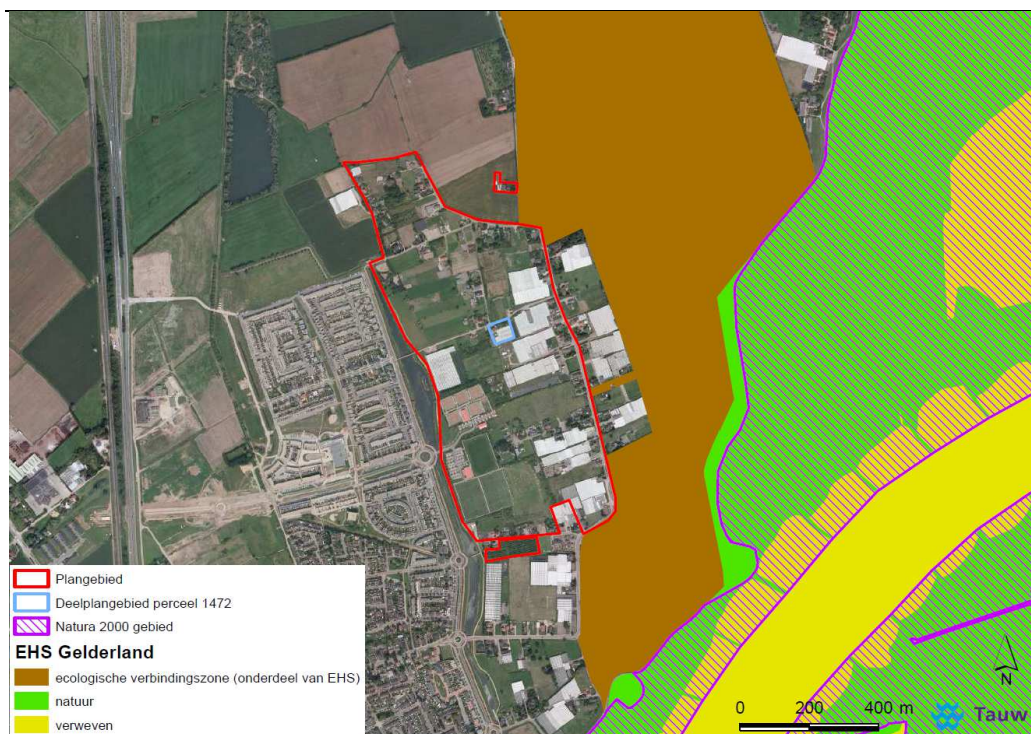
Stichting Anemoon, 2011. Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Documentnummer 2010-2266. Bennebroek, juli 2011.

Struik, R., J. Kranenbarg & A. de Bruin, 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Een rapportage van Ravon.

Bijlage

1

Overzicht beschermde natuurgebieden

Figuur bijlage 1. Ligging plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden (EHS en Natura 2000)